

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้ในมาตรา 81 โดยมีสาระสำคัญ คือ รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาและเกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศ การปฏิรูปการศึกษา ของไทยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสทัดเทียมกันที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิตและมีปัญญาเป็นทุน โดยยึดหลักการว่า “การศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน” จัดให้ระบบและโครงสร้างทางการศึกษามีคุณภาพมีประโยชน์ต่อประชาชน เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษา และเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่าย ร่วมรับผิดชอบจัด การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2546 : 11-12)

การปฏิรูปการศึกษาของไทย ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาและตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดสาระของการปฏิรูปการศึกษา 8 ด้าน คือ การจัดระบบการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ความเป็นธรรม การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การปฏิรูปการบริหารและการจัดการให้มีคุณภาพการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา และการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย การเปลี่ยนแปลงมิติต่าง ๆ เหล่านี้อาศัยการเปลี่ยนแปลงภายในกระทรวงศึกษาธิการเองและความร่วมมือของสถาบันทางสังคมอีกหลายส่วน (ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์. 2548 : 3)

ปัญหาการบริหารในกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมามีหลายประการ คือการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น “ระบบการบริหารในปัจจุบันเป็นระบบที่รวมอำนาจ เข้าสู่ศูนย์กลางและก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน งานด้านนโยบายไม่มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบไม่เป็นเอกภาพ ทั้งไม่มีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและชุมชน”

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ก : 3) เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างส่วนราชการตามพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีการยุบรวมส่วนราชการที่มีหน้าที่จัดการศึกษาอยู่เดิม คือ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเข้าด้วยกัน โดยมีองค์กรหลักในการบริหารเพียง 5 องค์กร ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในส่วนระดับพื้นที่ กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้สถานศึกษามีสภาพเป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 1)

การกระจายอำนาจทางการศึกษาถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา กล่าวคือ การปฏิรูปการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนรู้ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2547-2549) ว่า “กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและการเดิมปัญญาแก่สังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคมโลก” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : <http://www.moe.go.th>) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับล่าง โดยเฉพาะสถานศึกษาเพื่อสถานศึกษาจะใช้อำนาจตัดสินใจในการบริหาร เพื่อจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากทุกฝ่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในลักษณะร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมิน และร่วมพัฒนา โดยใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วตามความต้องการของท้องถิ่น (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 28) ในระดับโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นคณะบุคคลที่เข้ามามีบทบาทและมี

ความสำคัญยังต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของคนในท้องถิ่นและเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 8)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาใหม่โดยใช้หลักการที่ว่าด้วย การจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) กล่าวคือมุ่งให้สังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและผนึกกำลังจัดการศึกษาทุกชั้นตอนแทนการมอบให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐเพียงอย่างเดียว การปรับเปลี่ยนให้ทุกส่วนในสังคมตั้งแต่ประชาชน ครอบครัวชุมชนและสถาบันทางสังคม ธุรกิจเอกชนและองค์กรภาครัฐมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม จะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติได้อย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1-2) จากการศึกษาของพงษ์อนันต์ ธรรมศิริ (2543 : 101-104) ได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนยังมีปัญหาชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการประชุม น้อยโรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนงานกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนไม่ได้ทำเอกสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ไม่พร้อมในการสนับสนุนโรงเรียน ปัญหาด้านการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ คือ โรงเรียนไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนขาดการสนับสนุนด้านวิทยากรแก่โรงเรียน และโรงเรียนไม่ได้นำผลการประเมินแต่ละครั้งไปแจ้งผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง เป็นต้น

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ปรากฏในหลักการข้อที่ 2 คือ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของ ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์

เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติรวมทั้งจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ข : 2-7) นอกจากนี้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก สำนักงานส่งเสริมการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 50-51) ได้ระบุถึงผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่ และสื่อมวลชน และได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) มาตรฐานที่ 14 “สถานศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา” กำหนดตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). 2548 : 44 - 45) ให้สถานศึกษาทุกแห่งเตรียมการเพื่อรับการประเมินภายนอกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ครอบคลุมเขตพื้นที่อำเภอบรบือ พุขคณภูมิพิสัย นาเชือก ยางสีสุราช นาคุณ และอำเภอวาปีปทุม รับผิดชอบในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัด 319 โรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนางานวิชาการและจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา รับผิดชอบในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการจัดการศึกษายังมีข้อจำกัดและข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการแก้ไขอีกหลายด้านหนึ่งในปัญหาเหล่านั้น คือ การประกันคุณภาพภายในยังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษายังมีศักยภาพแตกต่างกันตามความพร้อมของชุมชน ผู้มีส่วนร่วมได้เสีย ชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2548 ก : 3-4) ถึงแม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดนโยบายให้ทุกสถานศึกษาจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน แต่การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนยังต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ บุตรสำราญ (2547 : 109-110) ที่พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ในมุมมองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับ ปานกลาง และงานวิจัยของสมพงษ์ เทียกทุม (2547 : 94-95) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ระดับปัญหาของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

จากเหตุผลและความจำเป็นที่กล่าวมาข้างต้น การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่จัดการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น กล่าวคือ สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 และสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ซึ่งจะทำได้ข้อมูลสารสนเทศใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาร่วมกัน การสร้างระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ตลอดจนศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและใช้เป็นข้อเสนอแนะในพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารครูผู้รับผิดชอบงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามประเภทของสถานศึกษาแยกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 (2549 – 2553) มาตรฐานที่ 14 “สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา” กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาตามตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ คือ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2548 : 23)

1. สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
2. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เปิดสอนชั้นต่างกัน มีความแตกต่างกันทั้ง โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน
2. ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความแตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและ
เป็นรายด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างานความ
สัมพันธ์กับชุมชน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้แทนองค์กรชุมชนของสถานศึกษา
ในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน
319 โรงเรียน จำนวน 957 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน
ความสัมพันธ์กับชุมชนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้แทนองค์กรชุมชนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2548
จำนวน 96 โรงเรียน จำนวน 288 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 38)

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ประเภทของสถานศึกษา แยกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน

- 1) สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2
- 2) สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3
- 3) สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4

3.1.2 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างานความสัมพันธ์กับชุมชน
- 3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้แทนองค์กรชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม ระดับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
สถานศึกษากับชุมชน 2 ด้าน คือ

3.2.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และ
ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

3.2.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ
ชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือเหตุขัดข้องที่ทำให้การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553)

2. ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน หมายถึง ปัญหาหรือเหตุขัดข้องในการบริหารงานหรือการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตามมาตรฐานการศึกษาตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) มาตรฐานที่ 14 “สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา” ใน 2 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการโรงเรียนในกรณีตำแหน่งว่าง ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4. ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างานความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง ข้าราชการครู ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นหลัก รวมถึงรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่หัวหน้างานความสัมพันธ์กับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

5. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนขององค์กรชุมชน ที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2549 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

6. ระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกำหนดแผนงาน การกำหนดระเบียบ มีระบบการประเมิน และนำผลการประเมินการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

7. กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา หมายถึง กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการให้บริการ การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับชุมชนและสถานศึกษา เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศในพัฒนาคุณภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สถานศึกษาอื่นและผู้เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนำไปพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 14 เพื่อรองรับการประเมินภายนอกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น